

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«
v Ljubljani,
Dalmatinova ulica številka 3.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamezna številka stane 1 Din.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 4 Din mesečno. Za Nemčijo 5 Din., za drugo inozemstvo in Ameriko 6 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

Oglasi po dogovoru.

Proletarci vseh dežel, združite se!

V Ljubljani, v soboto 16. septembra 1922.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Kongres intelektualcev.

Intelektualci so izobraženci, ki po svoji izobrazbi lahko sami presojujejo položaj bodisi političen ali gospodarski. Ti ljudje so sklicali že pred dvema meseci v Lidže pri Sarajevem ožji sestanek in v nedeljo dne 10. t. m. pa v Zagreb obsežnejši kongres iz cele Jugoslavije. Vse strankarje smo srečali na tem kongresu: dr. Smodlaka, dr. Ravničarja, Deržiča, Veljkoviča, dr. Šerka itd. Kongres profesorjev, odvornikov, politikov, ljudi, ki imajo v celoti nekaj vpogleda v razvoj našega državnega organizma, dasi se po veliki večini ne udeležujejo aktivno politike.

Kongres je vsekakor vesel pojav. Na kongresu smo videli sicer ljudi, ki osebno ne čutijo vse bede preprostega naroda v polni meri, vendar se pa zanimajo za razmere v državi. Ta interes, ta dobra volja je ono, kar moramo pozdravljati. Intelektualci so s tem kongresom napravili prvi korak v resnem vprašanju, ali je v današnjih razmerah sploh mogoče odpraviti vse one nedostatke in krivice nad državljanji, ki jih povzročata sedanji režim.

Ljubljansko »Jutro« obravnava v uvodniku v torek resolucijo tega kongresa ter pravi, da je kongres sprejel prav tako resolucijo kakor demokratični kongres pred dvema leti. Ta izjava »Jutra« nam le potrjuje, da se demokratična stranka ni ravnala po svojem programu. Vse, kar je sedanji režim izvedel je protidemokratično, in upravi pa je povsod še isti kaos kakor je bil po prevratu, o katerem vrhu tega vedno in vedno krožijo najgorostnejše vesti o osebnem koristolovstvu, o osebnem preganjanju in kratenju državljanjskih pravic iz zgoj množicvalnih nagibov. Tak utisk so imeli udeleženci, zato so prišli na kongres, in to je posneti tudi iz govorov udeležencev na kongresu.

Navzoč je bil na kongresu tudi predsednik demokratične stranke Ljuba Davidovič, in sicer proti volji ministra Pribičevića. Davidovič je prišel na kongres, da pove svoje mnenje, ki se taktično ne ujema s Pribičevićevim mnenjem. Davidovič je smatral, da je treba sodelovati na kongresu zato, da se duhovi konsolidirajo. Vprašanje pa je, ali bo ta udeležba na kongresu vzrok razkolu v demokratiški stranki ali ne. Iz »Jutrovega« poročila je posneti, da bodo demokrati pač klicali Davidoviča na odgovor, boje se pa, da bi ta dogodek povzročil razpad stranke. Vsekakor bodo skušali veliko manifestacijo omalovaževati ter s tem zavleči razkol v svoji stranki in krizo v vladi.

Zagrebski kongres ni sicer ustvaril nič pozitivnega. Dal je le izraza nejevolji nad režimom ter določil akcijski odbor, ki naj skuša zbrati vse politične in intelektualne sile, ki hočejo sodelovati na ozdravljenju razmer. Soglasno, bi rekli, je akceptiral kongres to stališče, Srbi, Hrvati in Slovenci, vsi žele sporazumnega sodelovanja v organizaciji države.

Kongres je torej velikega pomena za politični in gospodarski razvoj države, ker se utegne iz njega razviti nova smer politike, ki jo doselej popolnoma pogrešamo, to je, kooperacija srbskega, hrvaškega in slovenskega meščanstva.

Mi tudi od nove politične konstelacije kot razredna stranka ne moremo pričakovati ugodnosti. Smatramo pa, da je tudi v meščanski družbi in državi potreba več morale, več demokratizma, več, čeprav meščanske pravice.

V tem smislu, se nam zdi ta kongres intelektualcev v Zagrebu pomemben.

daje mnogo misliti onemu, ki opazuje razvoj človečanstva.

Resnično in razveseljivo pa je dejstvo, da je dosegel razredni boj modernega proletarijata prav velike uspehe. Proletariat, ki je še pred desetletji ječal v največji gospodarski bedi, si je izboljšal delavne in mezne razmere in izboljšal svoj gmotni položaj. Dvignilo pa se je tudi socialno upoštevanje proletarijata, delavec je danes tudi v očeh kapitalista več vreden, zbudila se je delavčeva samozavest in zapostavljanju, nevrednemu ravnanju se delavec danes brezpogojno upre. — Poleg tega je zrasel politični vpliv delavskih mas, delavstvo je postalo v državi moč, s katero mora računati tudi najreakcionarnejša buržuazija. — Pa tudi v gospodarskem življenju delavec danes ni več absolutno brezpraven in na milost in nemilost izročen brezvestnemu izkoriščanju, ker se je dvignil proletarijat i v gospodarskem, socialnem, pravnem in kulturnem oziru, igra danes čisto drugo vlogo v meščanskem družabnem redu kot nekdanj in kar je največje važnosti: delavec se danes zaveda pomena, ki ga ima v državi in meščanski družbi. Proletarska samozavest je najlepši in najrazveseljivejši pojav sedanosti.

Če iščemo po vzrokih, vidimo, da je le organizacija vzrok teh uspehov. — Združitev delavstva v močni organizaciji, izobrazba in vzgoja proletarijata, kratko malo: organizirani dosedanji razredni boj je prinesel delavstvu te uspehe. — Kdo si more misliti, da bi v starem veku mogel kdo stvoriti organizacije, broječe tisoče, milijone ljudi. — V času, ko niso znali čitati, pisati, bili brez knjig, časopisja itd. Danes pa je razpredena gosta mreža organizacij po vsem svetu. Danes se razume samo po sebi, da mora biti vsak človek pripadnik svoje organizacije.

Kajti moderni proletarijat je dobro in globoko pojmoval važnost in brezpogojno nužnost organizacij in potegnil iz tega pojmovanja in spoznanja prave sklepe in nauke. Seveda, ne smemo pozabiti, koliko je stalo to truda skozi desetletja, koliko agitacijskega, organizacijskega dela naših sodrugov leži v današnjih organizacijah. Po zaslugi naših prvih sodrugov smo prišli tako daleč, da se danes ne borimo več za koalicijsko pravico, marveč za koalicijsko dolžnost. — Danes smo prišli že do spoznanja, da smatramo neorganiziranega proletarca za parasita, ki živi na račun žrtev, ki so jih doprinesli drugi.

Seveda se proletarijat dobro zaveda, da sloni moč organizacije na notranji enotnosti, na enotnem, složnem in strpljivem sodelovanju vseh članov. Organizirani razredni boj noče onemogočiti v lastnih vrstah poštene, iskrene kritike, ker sicer organizacija kaj hitro okosteni in omrtvi, toda ta kritika ne sme kulminirati v zabavljanju in medsebojnem napadanju. Razredna organizacija ne zahteva slepe pokorščine, pač pa zahteva, da se višjim ciljem vsakdo podredi. Razredna organizacija pušča vsakomur lastno mnenje, zahteva pa da se splošnemu interesu podredi osebni interes. Kajti dejanska solidarnost mora biti temelj vsaki razredni organizaciji! Ta solidarnost je potrebna, ker imajo nasprotniki delovnega razreda naravnost vzorne organizacije in skušajo z vsemi sredstvi na vse mogoče načine razbiti razredne delavske organizacije.

Zavedajmo pa se tega, da bo zmagoval in zmagal proletarijat, če bo tesno združen v enotni fronti. Za tem ciljem moramo stremeti vsi, če nam je na srcu: dobrobit proletarijata.

Indeks.

Delavstvo, uradništvo trpi danes pod težko, akutno draginjo. Posledica naraščanja draginje, cen najvažnejših živil je vedno glasnejši klic po zvišanju mezd. Ta klic je umeven, naraven, pravičen in nužen. — Treba pa je vendar tudi za ta pojav trdne, zanesljive podlage. Odkod izvira draginja? Je-li pomanjkanje blaga ali pomanjkanje zdravega denarja vzrok draginje?

Nobeno zvišanje mezd ne poveča samo po sebi produkcije, in nobeno mezdno zvišanje ne zviša kupne moči našega denarja v inozemstvu. Več blaga se dobi le, če se več producira in denar dobi večjo kupno vrednost le, če se prodaja odvisno blago po odgovarjajoči ceni v inozemstvu. To je vendar tako enostavno, zakaj nočejo tega razumeti naši krmarji? Upravičeno seveda

Razredni boj.

Skozi vso svetovno zgodovino se vleče boj za osvoboditev izpod telesnega in duševnega suženjstva. Povsod vidimo in opažamo, kako so skušale tlačane, izropane in brezpravne delavske množice doseči človeka vredno življenje in skušale zlomiti trdovratni odpor posedujočih razredov. — Že v starem veku

so bojevali sužnji požrtvovalni boj proti svojim izkoriščevalcem in tlačiteljem, pa tudi v srednjem veku ni manjkalo razrednih bojev, ki so se bojevali v najrazličnejših oblikah. — Vsi ti boji pa so bili brezuspešni, vse žrtve so bile zastonj, mase niso mogle vreči s sebe suženjstva. To je žalostna resnica, ki pa

LISTEK.

F. E.:

Dalje.

Zgodovina socializma v Srbiji.

Markovičev nastop pomenja novo dobo v notranjem razvoju mlade Srbije. Prejšnji, v plehki romantiki vzgojen rođ ni imel mnogo smisla za politična in seveda še vse manj za gospodarska in socialna vprašanja, temveč se je udeleževal predvsem v lepi književnosti ter se izgubljal v omladinskih liberalnih in nacionalističnih geslih, dočim se je ogromna večina izobraženstva ponižno uklonila reakcionarnemu despotizmu in terorizmu, ki so ga naprtili srbskemu ljudstvu takoj po odhodu Turkov domači mogotci. Sicer je že Ž. Žujović bridko občutil težki politični jarem, ki je ležal tedaj na vsem srbskem narodu, a on je bil preveč kabinetni teoretik in premalo ekspanzivna narava, da bi mogel zbrati nekorumpirani del tedanjega mladega izobraženstva ter pričeti z njim organiziran boj. Tak mož akcije, propagator, organizator, agitator in bojevnik je bil

šele v šoli velikega ruskega realizma vzgojeni Svetozar Markovič.

Vse Markovičevo delo karakterizuje predvsem ena značilna črta, namreč ta, da je znal v svojih brezobzirnih kritikah vedno navesti tudi pozitivne predloge in skušal te predloge tudi realizirati, zato ni bil on toliko teoretik, kot mož neutrudljivega dela, tako, da gledata v njem svojega duševnega očeta kar dve stranki, namreč socialistična in radikalna.

V prvi dobi njegovega javnega delovanja opažamo pri njem še močan vpliv ruskih „narodnikov“, iz katerih so izšli Bakunin, marksistična ruska socialna demokracija in ruski socialni revolucionarji. Najjasneje se vidi ta vpliv v poročilu, ki ga je predložil Markovič ruski sekciji internacionalne o „Političnem in gospodarskem položaju delavskega razreda v Srbiji.“ V tem poročilu ugotavlja, da je Srbija brez vsake industrije, da sta trgovina in sploh kapitalizem nerazvita in da tvori razred eksploatorjev inteligence. „Ves narod... se deli na razred, ki vlada — inteligenco, in na razred, ki je vladan — preprosto ljudstvo.“ Dalje pripoveduje, da je mogoče videti po vseh srb-

skih trgovinah produkte najnovejše pariške mode, ki si jih izmišlja v službi režima stoječa-inteligenca, dočim se nikjer v Srbiji ne izdeluje najpotrebnejšega kmetijskega orodja. V deželi, kjer se peča narod samo s kmetijstvom, ni niti ene kmetijske šole. Potem popisuje, kako srbski kmet gospodarsko leto za letom bolj propada in kako se tudi v Srbiji polagoma obrazuje proletarijat v zapadnem pomenu besede, katerega edina rešitev je — internacionalna zveza delavstva.

Kritični Markovičev duh je pa kmalu spoznal, da gesel ruskih „narodnikov“ ni mogoče enostavno prenesti na kulturno in gospodarsko zaostala srbska tla, zato se je hitro osvobodil njihovega vpliva in v naslednjih spisih je precej revidiral in korigiral misli, ki jih je razvijal v tem poročilu. V Zürichu se je namreč seznanil поблиže z modernim socializmom in tedaj je kot trezen realist tudi za vedno zapustil romantične ideologije ruskih „narodnikov“. Že v naslednjih spisih vzklika: „Pri nas nimamo one razdelitve na kapitaliste in delavce kot na zapadu, naš delavec še ni v masi proletarec“, a razvoj bo šel gotovo v isti smeri. (Dalje.)

reče delavec: »Jaz uvidevam izredne razmere; rabim pa vsaj obleko, hrano, stanovanje. In ker se je vse to podražilo, zahtevam zvišanje mezde.

Za razsodnega podjetnika mora nastati seveda takoj vprašanje, koliko so se življenjske potrebščine podražile, za koliko je treba povišati mezde. — Toda za naše današnje razmere je značilno, da je naletel sistem indeksa*) pri podjetnikih na odpor. In vendar je to edina konkretna, zanesljiva podlaga pri določanju mezd. — Podjetniki pozabljajo eno: temperature — in draginja je izraz bolnega gospodarstva — ne odpraviš, s tem, če ne pogledaš na termometer. Zato je zahteva delavstva, da služi za podlago določanja in zvišanja mezd indeks, iz dvojnega ozira upravičena: 1. da se življenjski gnotni položaj delavca vzdrži vsaj prilično na isti višini in 2. da bomo jasno videli, kam jadra naša gospodarska politika.

Zato je brezpogojno treba prevzeti indeks, pa seveda tudi dosledno voditi računa o tem, kar indeks pokaže. — Le način indeksnega izračunavanja mezd bo omejil vsak-

*) Indeks je ugotovitev cen za življenjske potrebščine, po katerih se določa, za koliko so se cene zvišale ali znižale od dneva ugotovitve v razmerju z vsakokratnimi plačili.

danje, vedno pogosteje mezdne spore. Naši gospodarski krogi ne smejo pozabljati, da živi delavstvo danes **upravičeno** v veri, da ga podjetnik ob vsakem pogajanju prikraja na zaslužku. Naše delavstvo vidi na lastni koži, da zaostaja z zaslužkom stalno za porastkom draginje, kljub zvišavanju mezd. — Indeks le more utrditi v delavstvu vero, da se mu mezde draginji primerno, pa obenem **pravično** zvišujejo. — Na ta način bo skopnelo nezaupanje do podjetja, ki ni baš najboljša gonilna sila k pridnemu in uspešnemu delu. Produkcija, ki trpi danes ravno vsled nezaupanja delavstva, in na drugi strani vsled vednih stavk, bo prišla vsaj v tem pogledu v mirno vodo. Napačno pa je in na našem gospodarskem življenju se bo krvavo maščevalo po podjetnikih vzdrževano stališče, da je manj škode za produkcijo, za naše gospodarstvo par stavk, kakor pa splošna uvedba indeksa v vseh obratih! S tem dokumentirajo naši podjetniki ne le, da nimajo dobre volje, marveč tudi značilno dejstvo, da se ne morejo uživati in prilagoditi po vojni nastalim razmeram.

Seveda indeks ne more služiti za absolutno merilo, marveč more biti kvečjemu le barometer naših gospodarskih razmer. Naše gospodarstvo pa bo moralo indeks prenesti, če bo hotelo prestatati sedanjo krizo.

Orientsko vprašanje.

Takozvano orijsko vprašanje je že stoletja sporno vprašanje. Večinoma se je tikalo to vprašanje Turčije in predazijskih držav ter deloma severovzhodne Afrike, kjer imamo morske ožine in pristanišča na poti v Azijo ter pot iz Črnega morja v Sredozemsko morje. Evropske države, zlasti Anglija in Francija, pa tudi Italija, Avstrija in Nemčija, so videle v posesti teh poti velik pomen za svojo gospodarsko ekspanzivnost, s katero dobe primeren politični in gospodarski vpliv na države ob Sredozemskem in Črnem morju ter v Aziji. Evropske države so z neverjetno virtuoznostjo konkurirale med seboj, katera si s svojo gospodarsko politiko pridobi večji vpliv nad temi deželami. V tem oziru pa je bila Rusija v najneugodnejšem položaju, ker ni mogla izbojevati pred vojno niti prostega prehoda skozi morsko ožino Dardanella in Bospor pri Carigradu, ki veže Črno morje in Sredozemsko morje.

Nastala je vojna med Turčijo in Grčijo. Grčija je hotela okupirati Anatolijo v Mali Aziji. V tej akciji jo je podpirala Anglija moralno, dejansko pa ne, dočim so bile turške čete izborna oborožene z nemškim vojnim materijalom, ki so ga dobivale preko sovjetske Rusije. Poraz Grčije utegne povzročiti v Grčiji politični prevrat, Turčija pa je postala v svojem zmagovalstvu in pod protekcijo Rusije vladohlepna. Kemalove čete zasedejo Carigrad, ter se bavijo z mislijo, da prično v Evropi vojno, ter si zopet pribore del svoje prejšnje posesti v Evropi, zlasti Adrianopol.

Pokrajinski strankin zbor.

Nedavno smo čitali, da se bo še letos vršil izredni pokrajinski strankin zbor za Slovenijo. Tudi mi uvidevamo, da je zbor potreben iz načelnih in organizatoričnih ozirov. O obeh vprašanjih se bo moralo govoriti na pokrajinskem strankinem zboru in od sklepov bo odvisno, ali dobi delavsko gibanje značaj proletarskega gibanja in razrednega boja ali pa ne.

Vsak sodrug, ki mu je količkar za idejo socializma in za razredni boj, je že moral videti v zadnjih dveh letih, da se na tak način, ki kulminira v medsebojnem osebnem boju, čeprav se ta boj vrši zakulisno in pod raznimi pretvezami, ne more voditi proletarski razredni boj. V proletarskem boju gre za novo

svetovno naziranje in kdor se oddalji v pisanem kaosu od tega stališča, je zagrešil proti glavnemu postulatnu proletarske stvari.

Ako se ozremo v minulo leto, si moramo sramu zakriti lice in se vprašati, kaj smo delali to leto. Izgubili smo osemurni delavnik, izgubili smo vpliv na socialno-zavarovalne zavode, izkvarili so volilno pravico v občine, izgubili so rudarji pokrajinski sklad, pokojninski zavod in vse, vse, kar smo imeli. Spominjamo se na boje v prejšnjih letih, boje za volilno pravico, boje za pravice strokovnih organizacij, boje za socialno zavarovanje. In v naši državi smo nekaj tega imeli, kar nam je pa buržoazija ali odpravila ali pa iztrgala iz rok, dasi so to in-

stitucije, ki gredo delavstvu ali po naravnem deloma pa tudi po mednarodnem pravu. Niti razburjalo se ni delavstvo, niti apela, ki bi opozarjal delavstvo na pretečo nevarnost, nismo nikjer čitali, dasi bi bil moral ob teh krivicah in nasilju vstati ves jugoslovanski proletarijat in povedati vladajoči buržoaziji, da so to pravice proletarijata, ki se jih ne sme nihče dotikati.

Ti dogodki nam jasno kažejo, da je jugoslovanski proletarijat mnogo zaigral v zadnjih dveh letih, ker ni bil složen in pozoren na politične dogodke.

Če hočemo v tem oziru izvesti reforme, so potrebne v prvi vrsti tri stvari:

1. Zediniti se mora organizirani proletarijat, da bo sposoben v potrebi za politične in gospodarske bojne akcije ter se vzgajati v razrednem boju.

2. Stranka mora postati živa stranka proletarijata, ki čuti in dela s proletarijatom, skrbi za vzgojno propagando ter vodi razredni boj v kontinuiteti z dogodki in razvojem proletarskih organizacij.

POLITIČNI PREGLED.

Edinstvo v stranki (demokratski) izven vprašanja. Tako se baha »Jutro« v sredo. Čestitamo! Dvomimo pa kljub temu, da bi mogla stranka, ki obstoji iz povsem različnih elementov glede na načela in osebne interese še dolgo vzdržati disciplino v svojih vrstah. Radikalci in demokrati, zlasti pa Pašič in Pribičević sta sicer mnenja, da izvedeta in organizirata državo v zmislu ustave, ki sta jo oktobrila. Obotavljala se pri tem tudi ne bosta, če bi bilo treba ilegalno podaljšati legislativno dobo narodne skupščine za eno ali dve leti, če bodo le njiju prištaši mogli brzdati svoje strankarske pristaše, da ne bodo uhajali čez ojnice. Iz vsega razpoloženja je še vedno razvidno, da demokrati računajo z dosedanjim absolutizmom in terorjem, dasi je njih politična sila zrahljana.

Zagrebski kongres intelektualcev dela silne skrbi Pribičeviću in tudi slovenskim demokratom, ki so izprva trdili, da kongres ni zahteval nič drugega kakor demokrati pred dvema leti. S to tolažbo je »Jutro« poročalo o kongresu. Minister Pribičević je pa politično bistrovidnejši in pravi, da so zahteve kongresa take, da bi bilo treba zaradi njih izpremeniti ustavo. To pa ne gre po njegovem mnenju ter skrajno obsoja predsednika svoje stranke L. Davidoviča in druge demokrate, ki so se udeležili zagrebskega kongresa. Po našem mnenju je bistvena razlika med Pribičevićem in zagrebskim kongresom le ta, da je Pribičević s svojimi gardisti oktobriral ustavo in vse, kar se je zgodilo pod Pašič-Pribičevićevim režimom, dočim zahteva zagrebski kongres sporazum glede organizacije države. Človek s primerno inteligenco bo smatral, da je ta pot boljša, ker vodi do iskrenjših vezi med posameznimi deli države ter bi bila le malenkost, ako bi v interesu konsolidacije morali tudi izpremeniti posamezne določbe ustave.

Minister na razpoloženju g dr. Kukovec nadaljuje po »Štajerskem« z depolitizacijo demokratske stranke. To njegovo delovanje dokazuje, da politik g. dr. Kukovec na program svoje stranke nič več ne da. Zaveda se, da so demokrati s svojim delom program persiflirali ter išče zaraditega, da bi navezal pristaše s specialnimi gospodarskimi vprašanji. Ta metoda se pa nam zdi še nekoliko preuranjena, ker so preveč razvite politične strasti ter, če je gospod doktor še tako vljuden in prijazen mož, ga bodo vendar smatrali razni izraziti pripadniki strank za navneža. In z navnostjo se pa v politiki ne pride daleč.

Belgrajski ministrski svet je imel sejo. Minister dr. Žerjav je bolan. Zaradi tega so akcijo proti draginji zopet odgodili. — No, vsaj bomo imeli kmalu zopet novo letno.

3. V svrhu pospeševanja teh namenov se osnuje pri parlamentarnem klubu posebno strankino tajništvo, ki vzdržuje med parlamentarnim zastopstvom in posameznimi deli proletarskega gibanja stik, opozarja in informira o političnem položaju ter sprejema na znanje težnje proletarskih organizacij.

To so tri zahteve, ki obsegajo vse drugo, katere mora bodoči zbor rešiti.

Zavedamo se prav dobro, da, če bi bile te organizacije, parlamentarni klub, sloneč na proletarijat ter naš do skrajnosti radikalni proletarijat dobil o pravem času navodila in pojasnila, kaj pripravljajo neobzirna buržoazija, bi bil kljub zakonu o zaščiti države, vedel, kako naj brani svoje pridobljene pravice.

V tem oziru je torej treba v proletarskem pokretu popolne revizije, ker nas mora biti danes sram, da je gospoda s tako lahkoto oropala delavstvu celo kopo pravic spričo naših organizacij in spričo parlamentarnega zastopstva.

Vlada akcijo proti draginji lahko kar tako nadaljuje kakor doslej.

Demisija demokratskih ministrov. Listi poročajo, da namerava po povratku Pašiča, podati demisijo pet demokratskih ministrov. Kaj hočejo doseči s to groznjo? Groznja menda ne bo tako resna v tem trenutku, ker radikalci danes vendarle še potrebujejo demokrate za izvajanje svoje politike. Pride pa trenutek, ko jih ne bodo več potrebovali. Za enkrat je govor o demisiji taktična poteza, ki pušča prosto pot opravičevanju njihove nadaljnje taktike.

Kaj je s kontrolo zunanje politike? Socialistični klub in druge politične stranke so zahtevale, da se izbere vsaj parlamentarna kontrola nad zunanjo politiko. A zgbdilo se ni nič, dasi je vlada tako kontrolo že večkrat obljubila. Parlament je upravičen imeti vpogled v tajno diplomacijo ze po svoji naravi kot zastopnik države, tembolj pa v državi, kjer se vedno govori o slabi upravi, o korupcijah ter sploh o površnosti ureditve zunanjepolitičnih odnošajev, ki so šele v razvoju ter more imeti ureditev ob nestvarni kontroli naravnost katastrofalne posledice. Mi se le čudimo, da narodna skupščina kljub trajnemu mešetarenju in sklepanju pogodb in konvencij niti z mezincem ne gane, da bi se udeležila parlamentarna komisija za zunanje stvari. Kar opravičuje parlamentarce v tem oziru, je edino to, da se jim najbrže ne poljubi več staviti takih zahtev, ker so jih že stavili stotine in stotine brez uspeha. Vodilni možje pa si mislijo: naj zahtevajo, naj predlagajo, naj razsajajo, to nič ne škoduje, delamo pa le, kar hočemo. Res ne vemo več, zakaj še imamo to narodno skupščino! Ne odloča v notranji politiki, v zunanjo nima niti vpogleda. Ponosni smo lahko edino na to, da imamo dekoracijo, ki se imenuje parlament, in ki pa nima prav nobene druge zasluge, kakor da ima to ime.

Narodna skupščina bo sklicana šele 10. oktobra. Zakonodajni odbor pa tudi ne pred 1. oktobrom. Tako se vleče rešitev aktualnih zadev (uradniška pragmatika tudi) kakor morska kača. Sedaj jim je zagrebski kongres še tudi nekoliko zmešal glavo.

Kralj Aleksander je potoval iz Marijinih Lazen v Pariz in London. Spremlja ga ministrski predsednik Pašič.

Testament kralja Petra so odprli danes teden. Imetje zapuščajo otrokom, bolnico v Topoli pa državi. Testament je bil spisan 8. avgusta 1914. Otrokom svetuje, naj žive v slogi.

Princ Jurij se ne mara nastaniti v Nišu. Vojnim invalidom je v spomin na očeta kralja Petra daroval en milijon dinarjev.

V kompetenco ministra pravice spada tudi vprašanje vojnih reparacij. Ko je vezal minister pravice te dni svojo culico za potovanje, se je tega spomnil in meščanskim žurnalistom je zaupal, da se bo v Parizu tudi za to zanimal — Torej kompetentni minister se pa le za svoje kompetence zanima. Kdor tega ne verjame, naj čita torkovo izvirno »Narodovo« brzojavko!

Radičeva stranka. Ugleden Radičev dr. Häusler se je udeležil zagrebškega kongresa intelektualcev, kar znači, da ni zadovoljen z Radičevimi taktikami. Mnogo Radičevcev zahteva, da se stranka udeležuje parlamentarnega dela. Ako se Radič ne bo uklonil tej novi taktiki, pride v njegovi stranki do razkola.

Belgrajska vlada se nagiblje k Rusiji. V Belgradu so pod vplivom Francije z vso odločnostjo ignorirali Rusijo. Sedaj se je kurz nekoliko izpremenil. Vlada pošlje v Rusijo svojega diplomatskega zastopnika.

Avstrija prosi za pomoč. Kancelar dr. Seipel se je te dni vrnil na Dunaj ter poročal, da ni dosegel pozitivnih uspehov s svojim posredovanjem. Svet petorice se odloči te brige. Angleži skoro odklanjajo nadaljno brigo za srednjo Evropo. Položaj je sedaj tak, da utegne Avstrija dobiti pomoč le od interesiranih držav. Če pride Lloyd George na Genovsko konferenco, se bo tam o tem vprašanju resneje razpravljalo, in bo tudi Poincaré tam. Ako ponesreči ta konferenca z Angleži in Francozi, potem ostane le še navedena alternativa. Avstrijski socialni demokrati se nahajajo v odločni opoziciji proti vladi ter naglašajo zlasti, da zahtevajo neodvisnost Avstrije. Sumijo namreč, da bi sedanja vlada bila pripravljena dati vsakršne koncesije, samo, da bi rešila bogato buržoazijo. Vprašanje je torej še nerešeno in tudi ni nobene pozitivne podlage, na kateri bi se rešilo avstrijsko vprašanje.

Čehoslovaška vlada je izdala oklic. Na Čehoslovaškem imajo občutno gospodarsko krizo. Vlada je izdala poseben oklic, v katerem navaja odredbe, ki jih izvede proti krizi. Z energičnimi odredbami namerava regulirati cene, organizirati prehrano, zvišati brezposelnostne podpore, znižati obrestno mero, uveljaviti moratorij, znižati železniške tarife, kontrolirati cene in distribucijo premoga, graditi javne stavbe ter najstrožje kaznovati oderuštvo. Državni proračun hoče omejiti le na najpotrebnejše državne potrebe. S tem načrtom se sicer ne reši socialno vprašanje, toda razmere se omilijo kolikor je to mogoče v meščanski družbi. Naši vodni listi so tudi nekaj pisali o teh stvareh. Toda v praksi je na primer minister Pucelj tako zvišal carino na živino in prašiče, da imajo pri tem trgovci še dobiček. Ej, resnost je kaj drugega!

Čehoslovaški ministrski predsednik postane baje znani Svehla.

Strankin kongres v Nemčiji. Dne 24. t. m. bodo zborovali v Nürnbergu večinski in neodvisni socialni demokrati ter sklepali o zedinjenju obeh skupin. Ti dve stranki tvorita v Nemčiji dobro organizacijo in silno politično moč. Razprave o zedinjenju obeh strank so bile jako temeljite. Zedinjenju se upira edini s. Ledebour iz taktičnih razlogov. Pričakovati je, da se zedinjenje izvrši v najlepšem redu, ter bo to zedinjenje največja manifestacija za nemški proletarijat.

Grčija na razpotju. Grčija je hotela postati kolonijalna država. Zato je poizkusila z okupacijo ozemlja okoli Smirne v Mali Aziji. Grčija je operirala z večjo vojsko, Kemal paša (Turki) pa le s 40.000 možmi. Kemal paša je napadel Grke v sredini, kjer so se Grki najmanj nadejali, jih pognal v beg ter zasedel železniško križišče. Danes ima Kemal paša tudi Smirno v svojih rokah ter bodo Grki morali popolnoma kapitulirati, ker imajo tudi doma politične komplikacije. Grška vlada je odstopila. Nova vlada pa je negotova, ker hoče Venizelos zopet izvesti revolucijo. Kralj Konstantin se hoče odpovedati prestolu. V Atenah prirejajo velike demonstracije. Na drugi strani so pa Turki vzhodščeni. V Carigradu so priredili velike demonstracije za Francijo in proti Angliji, ker gre politika Anglije za tem, da iztisne Turke iz Evrope, dočim jih Francija podpira. Grško-turško vprašanje je postalo orientalsko vprašanje, za katero bo poteklo še mnogo diplomatskih besed in preprirov, ker se v tem križajo angleški in francoski interesi z ene strani, z druge pa tudi interesi Rusije. Vsekakor pa je pričakovati na Grškem važnih lokalnih dogodkov brez dalekosežnejših posledic, ker se antanta zavzema glede Grčije za status quo.

Sovjetska Rusija je čestitala Turkom k zmagi nad Grki ter jim ponudila zavezništvo s pripombo, da je sedaj prosta pot v Carigrad. Turški sultan namerava odstopiti v prid svojemu sinu in misli, da s tem olajša operacije Kemal paši, ki namerava priti iz Anatolije v Carigrad ter eventualno nadaljevati vojno v Evropi. Kaj bosta rekli k temu razvoju orientalskega vprašanja Anglija in Francija?

Na smrt obsojeni socialni revolucionarji v Moskvi so sklenili, da se usmrte z gladovanjem, če se ne pomiloste ali pa izvede obsodba. Znani socialni revolucionar Timotejev se je obesil v zaporu, ker se ni hotel dati več izrabljati za to, da bi z njegovim življenjem krotili stranko socialnih revolucionarjev. Ako svetovni proletarijat ne osvobodi teh žrtev, bodo sledile svojemu voditelju.

Med Poljsko in Rumunsko kujejo zvezo (vojaško konvencijo?); posvetovanj se udeležuje tudi višji generali.

mišljanje o tem vprašanju — vsem!

Lepa primera. Častnikom so zvišali plače. »Jutro« pravi, da je to bilo treba, ker ti ljudje niso mogli živeti ter zavisi od zadovoljstva vojske njena krepost in elita. Tudi državni uradniki so v bedi in »Jutrovcem« nimajo nič proti temu, če se obenem tudi za te urede plače. Minister ni proti povišanju uradniških plač, pač pa zahteva, da narodna skupščina sklene nov davek, in sicer meni »Jutro«, da naj se zviša trošarina na konsum alkoholnih pijač. — Zvišanje plač za uradništvo torej ni nujno. Uradništvu ni treba, da bi bilo krepostno in elita. Narodna skupščina naj šele sklene nove davke v namen zvišanja uradniških plač! Ali niste to vedeli že pred enim letom? Kje so predlogi? Tako kakor se maže »Jutro« s svojo politiko iz šlamastike, se pa še ni mazal nikdar noben politični list. Sedaj ni nič več kriv ne Pašič, ne Pribičević, ne Kumanudi, ne »Jutro«, ampak narodna skupščina, da si vlada (radikalnodemokratska) tega vprašanja niti na dnevi red ne da in ne stavi nobenih predlogov!

Kongresi. Epidemija, znak časa so ti številni kongresi, ki so se vršili zadnje tedne. Profesorji, čebelarji, učitelji, invalidi, intelektualci, žurnalisti, sami kongresarji, ki so razpravljali o svojih aktualnih zadevah. Za nas so največjega pomena izmed vseh, kongres intelektualcev v Zagrebu, kongres učiteljev na Bledu in kongres invalidov v Ljubljani. O zagrebškem kongresu govorimo na drugem mestu. O učiteljskem kongresu na Bledu doslej še nismo ničesar rekli, vendar bo treba temu kongresu posvetiti nekaj več prostora, zakaj njega potek ni nikakor stal na višini časa. Kongres učiteljev, o katerem učitelji sami pravijo, da je bil kongres naprednega učiteljstva, bi pričakovali nekaj več stvarnosti in več takta, kakor smo ga opazili. Napreden ni tisti učitelj, ki smatra za svojo dolžnost, da uganja na zgoraj najhujši servilizem, okolo sebe pa neprimerno nestrpnost. Učitelj je vzgojitelj in vse njegovo delovanje bi moralo imeti vzgojno tendenco, ton napredne spravljivosti. Šola bodi vzgojiteljica plemenitih ljudi, zavednih ljudi. Ako pa vzgojitelji sami slepo služijo režimu, ter ne pokažejo najmanjše volje in razumevanja, da mora biti šola sama sebi namen, vzgajališče neodvisnega naraščanja z jasnim pogledom na življenje, potem je to le dokaz, da je tudi vzgoja učiteljev slaba. Učitelji kot pedagogi bi se morali dvigniti nad vsakdanjosti z edinim ciljem, da vzgoje samostojne ljudi. — Kongres invalidov se je obširno posvetoval o invalidskem vprašanju v državi. To vprašanje je pereče. Vlada je invalidom predložila načrt, kako misli rešiti invalidsko vprašanje. Razložila je svoj načrt na anketi, ter si s tem pridobila nekako predankcijo invalidov. Ali bo vlada uveljavila predloženi načrt ali ga bo izpremenila, o tem še danes ni mogoče govoriti. Vemo samo to, da vlada rada obljublja. — Na vseh kongresih smo opazili premalo konkretnosti. Zdi se nam, kakor bi živeli danes v dobi navduševanja, lepih besed in fraz. Dokler bodo kongresi samo parade, brez jedra, toliko časa tudi ni pričakovati sodelovanja v široki javnosti, pa naj gre za to ali ono vprašanje.

Pobijanje draginje. Vladna gospoda se je vrgla zadnje tedne z vso silo na pobijanje draginje. — Meščanskih časopisov so bile polne kolone o sejah, anketah, konferencah, ministrskih svetih itd. — Toda važnega in v naše derutne razmere globoko posegajočega pojava pa niso zagrabili, niti odredili kakih zdravil. Naš promet je v veliki meri sokriv naraščanju draginje. In sicer tisti promet, ki ga upravlja državni, po sedanjem režimu vzdrževani aparat. Nočemo graditi novih železnic! Najemamo posojila, delamo dolgove, sedanje železniško omrežje pa propada samo, upropišča promet in povzroča draginjo.

Ministrski svet je vprašanje prometa kar mimogrede odpravil. Odgovoril na ta način, da ni sklenil nobenih konkretnih sklepov niti sklenil vzeti v roke vsaj metlo. Pa ta naš svetovno znani promet ne redi le draginje. Promet spravlja v najresnejšo nevarnost našo — slovensko industrijo! Mnoga podjetja so usmerila svoj izvoz na jug. — Promet pa je zadržal temu izvozu vrat in življensko možnost. — Zato poznamo podjetja, ki so morala že sklenjene dobavne pogodbe v Bulgarijo, južno Srbijo itd. razveljaviti, blago pa spraviti v skladišče. To samo na sebi bi še ne bilo trenutno največje zlo. Toda: to občutno pomanjkanje denarja onemogoča podjetjem obratovanje z bančnim kreditom, in, če se razmere ne bodo kmalu korenito izpremenile, ne bo žita v Slovenijo, industrijskih izdelkov ne na jug, delavec pa bo brez posla. To je zločin nad proletarijatom, ki se bo in se mora krvavo maščevati nad sedanjim režimom.

Masa in zavest. Najlepša fraza, ki jo izrabljajo na debelo vsi demagogi je beseda: masa. Mi stojimo tukaj povsem na drugačnem stališču, ne da bi odrekli masi ono kompetenco, ki ji po vsej pravici pristojna. Predvsem pa moramo povedati kar naravnost, da je masa šele tedaj kompetentna odločevati o mojem ravnanju in prav in dobro soditi tudi o svojem, kadar se zaveda tega, kar hoče. Masa torej ni absolutno pametna, če ni imela prilike se vzgojiti, izobraziti, ker je sicer odvisna od vplivov, ki so popolnoma nasprotni pametnim razlogom in načelom. Zaraditega računa socialistični pokret na izobrazene mase; ena glavnih nalog socialistične stranke je izobrazba proletarijata. Menimo, da pač ni pametnega sodruga, ki bi drugače sodil o mnenju mase. Vsi socialistični voditelji doslej so smatrali kulturni dvig proletarijata kot predpogoj zdravemu razvoju proletarskega gibanja. Kulturni, pravimo, ker v demagogiji in obrekovanju ne vidimo ne kulturnega ne organizatoričnega dela. Proletarijat se mora otresti nizkotnih instinktov, pobrigati se mora za svojo izobrazbo, ki ga edina more podpirati v spoznavanju socializma in v razumevanju proletarskih interesov. Zavedna masa bo zavedno odločevala, se bojevala in zmagala. Za spletkarje in demagoge pa takrat v proletarskih vrstah ne bo mesta.

Invalidski kongres. Dosti lepih besed, pozdravljanj, nebroj napitnic in poklonov je bilo slišati in videti tudi na invalidskem kongresu v Ljubljani. — Pozabili so vsi eno: uspehu invalidskega kongresa je začrtal obseg že redni proračun. Proračun, ki je seveda tudi v pogledu preskrbe invalidov zgrajen na principu skrajne »varčnosti«, na principu, da invalidom ni treba posebnih pomoči. Prav močno sumimo, da je imel invalidski kongres le to dobro stran, da je ministrstvo za socialno politiko vsaj do kongresa vzdrževalo v Ljubljani protežno delavnico in ostale invalidske ustanove, češ, bodo kongresisti vsaj nekaj videli.

Državno uradništvo se jezi in razburja, ker je vlada poslabšala plačilne postavke v spomenici organizacij državnih uradnikov. Nam se ne zdi čudno, če se uradništvo jezi in mrmra, čudno se nam le zdi, da more toliko časa prenašati to bedo in zavlačevanje. Zadnje dni grozi uradništvo celo s stavko.

Ob ljubljanskem velikem semnju so vse vprek hvalili in poveljevali. — Posebno hvalo so peli naši usnjarski industriji. Takoj za tem pa kažemo v svet kako pretirano rasto cene podplatov, to so take cene, ki onemogočajo nepetičnim slojem nakup. »Jutro« je razkrilo, da je žid Bernstein kriv tej podražitvi. Za to razkritje mu mora biti svet hvaležen. Sedaj je le še vprašanje, če bo Bernstein dobil za to svoje delo od naših oblastev tako lekcijo, da bo prešlo njemu in drugim veselje, povzročati na ta zločinski, infamni način naraščanje cen. — Vprašanje je seveda tudi,

DNEVNE VESTI.

Novo razdiranje? V »Zarji« smo priobčevali in še bomo strankarskopolične in organizatorične članke. Zaradi teh člankov pričanja »Naprej« zopet osebni boj. Odgovarjali bomo le toliko, kolikor bo potrebno. Sodrugi bodo pa menda vendar uvideli, da se s temi osebno-stmi, ki so navadna počestna blatenja, mora prenehati. Ljudje, ki vidijo v tem boj za stranko, niso bili nikdar socialisti, stoji intelektualno jako nisko. Bojujmo se za idejo, za program, za napredek; blatenje in obrekovanje pa pustimo ljudem, ki so tega vajeni in ki so zanesli v proletarske vrste to nesrečno kugo.

»Naprej« daje breo s. Ethbinu Kristanu? Sodrugi Ethbin Kristan ima za proletarski pokret pri nas nevenljive zasluge. O tem ni prav nobenega dvoma. »Naprej« pa indirektno vrača krivdo njegovemu odhodu na »Zarjo« in »Enakost« ter mu očita, da ne pozna »discipline«. Gorostasen je ta memento, ki ga priobčuje »Naprej« sodrugu Kristanu, ki je osebno moral zapustiti naše

vrste kot aktiven sobojevnik. S tem hočemo le konstatirati metodo.

Več morale. Več morale je nedavno zaklical politik v svojem članku, ker opaža, da se v vsem javnem življenju z neverjetno naglico širi v politiki korupcija, nepoštenost in demagogija. In kdor ima bistro oko ter rahločutnost za poštenost v javnem življenju, je gotovo to tudi sam opazil. Kamorkoli pogledamo, povsod opazamo, da se pod masko političnega programa ubija osebe, uganja materialno korupcijo, zaraditega, da se odvrne pozornost javnosti od dejstev. Ako se le mimo spominjamo zadnjih afer, političnih preganjanj, osebnih blatenj, obrekovanj itd., imamo pred seboj tako eklatantne dokaze, da moramo zagrebški kongres intelektualcev iz tega razloga pozdravljati, ker si je nadel moto: »več morale v javnem življenju«. Ne pripisujemo kongresu v tem oziru pozitivnega uspeha, to pa le lahko trdimo, da je podal ta kongres inicijativo za raz-

katerih bank akcijonar je ta dični židov Bernstein. —

Pokrajinski pokojninski sklad za Slovenijo, čegar upravo je poverila pokrajinska uprava vladnemu komisarju in mu dodelila sosvet 8 članov, posluje od 1. t. m. dalje v prostorih barake na Dunajski cesti, kjer je nastanjen tudi stanovanjski urad.

S. Ignacij Mihevc je v disciplinarni preiskavi. Vzrok te preiskave nam ni znan. »Jutru«, ki skuša Mihevcu natveziti v svojem poročilu »velike nerednosti«, bomo odgovarjali potem, ko izvemo, česa se preiskava tiče. Povedali bomo tudi, kdo in zakaj je povzročil preiskavo, če se nam bo zdelo potrebno.

Obrtno nadzorništvo v Celju se opusti. Celjski obrtni nadzornik Alfred Dejak je premeščen v Ljubljano.

Bakteriološki postaji osnuje ministrstvo za narodno zdravje v Ljubljani in Celju.

Najbogatejše mesto v državi je Subotica, ki ima nad 50 milijard vrednega občinskega posestva.

Vestnik „Svobode“.

Osrednja knjižnica »Svobode« v Ljubljani, Zidovska ulica 1, I. nadstropje, je od 15. t. m. odprta vsako sredo in soboto od 5. do pol 8. zvečer in vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne. Sedaj je urejen že tudi nemški oddelek in se nemške knjige izposojajo. Zlasti opozarjamo na jako bogati znanstveni in poučni oddelek knjižnice, nemški kakor tudi slovenski.

Socialni vestnik.

Mezdno gibanje ljubljanskih mizarjev. V sredo je sklicala Zveza industrijev mezdno razpravo, hotela končati že 7. teden trajajočo stavko. — Razprava in s tem zvezanu posredovanju je bilo brezuspešno in so se pogajanja po dveurni, mestoma precej živahni debati razbila. — Zanimivo je pač eno: delavstvo je tik pred stavko pristalo na 25% povišanje mezd. — Takrat so podjetniki to popuščanje delavstva smatrali za neresno. Po 7 tedenski stavki, ko so stala vsa podjetja, to je počivalo vsako delo, ponujajo podjetniki 25% povišanje. — Zdi se nam, da bi morala podjetja uvideti, da je konjunktura v mizarški stroki dobra, prilično prav dobra in da ni brez pomena, skrbeti v dneh žetve i za suhe dni. — Kajti v ča-

sih slabše konjunkturo in naraščanja draginje bo zvišanje mezd še težje. V četrtek so se pogajanja nadaljevala ter dovedla končno do sklepa pogodbe, po kateri se zvišajo plače mizarjskim pomočnikom okroglo za 42 odstotkov. Po sedmih tednih so ljubljanski mizarji končali stavko z uspehom. Ljubljanski mizarji so že vajeni stavk, ker morajo skoro vsako mezdno gibanje zaključiti s stavko, toda v dvajsetih letih še vsako z večjim ali manjšim uspehom. Z delom prično mizarjski pomočniki v zmislu dogovora v pondeljek. Konjunktura v lesni stroki je pri nas letos jako dobra.

Stavka knjigovozov v Ljubljani še vedno traja po izventiskarniških knjigovoznicah. Zdi se nam, da bodo knjigovozni mojstri s to svojo trmo popolnoma uničili svojo obrt. Nam je tudi prav!

Splošna strokovna organizacija za Slovenijo. Pri ljubljanski strokovni komisiji so ustanovili novo organizacijo, h kateri naj bi pristopali vsi oni, ki nimajo strokovne organizacije za svojo stroko. Organizacija bo razdeljena v sekcije, to je, vsak poklic v organizaciji bo tvoril svojo sekcijo in deloval za specialne interese svoje skupine. Praksa bo pokazala pomen te oblike organizacije za — bodočnost.

Petovia. V Petovii, usnjariji na Bregu pri Ptujju so take razmere, da se čudimo delavstvu, da more v takih razmerah sploh še delati. Ravnatelj Saxl se obnaša naravnost divje napram delavstvu, kričanje je njegov edini način izražanja misli. Nad vsakomur kriči in se dere, vedno grozi in sovraštvo do delavstva kaže ob vsaki priliki. Po sklenjeni pogodbi pa vrže predsednika organizacije in kakih 40 delavcev na cesto. Proti takim nasilnostim se bo delavstvo vedelo in znalo braniti. Čudimo se le, da dopuščajo delničarji to Saxlovo početje. Kolikor vemo, je precej močno udeležena pri tem podjetju Ljubljanska kreditna banka. — Ne vemo, če je priporočljivo za ta zavod, da nalaga svoje denarje v podjetje, ki ne pride vsled ravnateljevega nastopanja do mirnega, za po delavstvu željenega razvoja. — Komaj pa je prestalo podjetje — po ravnateljivi krivdi! — prvo stavko, se obeta že druga, še hujša in še občutnejša. Naj upravni svet Ljubljanske kreditne banke to premisli, pa naj se o resničnosti naših gornjih trditvev prepriča.

Stavka tiskarjev v Avstriji se je končala v četrtek po dvanajstih pogajanjih z znatnim uspehom delavstva. Ostalo delavstvo je zagrozilo s simpatijsko splošno stavko.

Gospodarstvo.

Na ljubljanskem velesejmu, ki se je vršil večinoma ob deževnem vremenu, se je vendar sklenilo za več nego 350 milijonov dinarjev kupčij. Vsekakor so se pa sklenile še tudi druge kupčije, ki jih kupci niso prijavili. Največ se je prodalo kovinskega blaga (90 milijonov), potem, živilskega (51), tekstilnega (46), papirnega (40), kemičnega (26), lesnega (21) itd. Pritoževali so se pa kupci, da so se cene med semnjem horendno dvigale.

Ljubljanski velesejem je obiskalo 180.000 udeležencev. Zlasti mnogo obiskovalcev je bilo tudi iz južne Srbije. Inozemskih razstavljalcev je bilo 182; drugi so bili domačini.

V sedanjem času nestalne valute in pomanjkanja denarja so lastne gospodarske organizacije največjega pomena za socialni položaj delavstva. Prav posebno važno je pa, da tisti delavci, ki morejo utrpeti tu ali tam kak prihranek, tega nalože v lastnih gospodarskih podjetjih ter s tem omogočijo, da dobe gospodarske organizacije potrebni obratni kapital. Gospodarske organizacije rabijo milijonske zneske za nakup blaga in če si morajo ta denar izposojevati morajo zanj plačevati ogromne obresti ter gre pri tem velik del dobička, ki bi ga lahko imeli konsumenti in hranilci, v izgubo. Naše konsumne organizacije obrestujejo hranilne vloge razmeroma visoko. V dokaz, da ima delavstvo zaupanje v hranilne oddelke konsumnih društev, je tudi to, da hranilne vloge prav naglo naraščajo. Konsumno društvo za Slovenijo ima samo nad 5 milijonov hranilnih vlog. Vendar je znesek v primeri z milijonskim prometom še majhen. Priporočamo torej vsem, ki lahko utrpe prihranke, da jih nalagajo v naših gospodarskih organizacijah. Dobiček gnotni in moralni imajo od tega hranilci in splošnost.

Iz stranke.

Krajevna sekcija SSJ v Ljubljani, ki jo »Naprej« z dne 13. t. m. taji, obstoja dalje ter je obračunala z glavnim odborom kakor smo že javili. V prepire se pa z »Naprejem« glavnim urednikom ne bomo spuščali, ker bi s tem mlatili samo prazno slamo. Rajši bomo delali za proletarsko zavest.

Sekcija ljubljanske krajevne organizacije opozarja vse svoje člane in članice, da nabirajo člane ter razvijejo izredno agilnost med

sodrugih in sodružicami. Zlasti je potrebno, da razširjajo med njimi in med vsemi znanci in prijatelji socialistično glasilo »Zarja«, ki je dokazalo doslej, da je potrebno in da stoji na staljšu močne enotne socialistične fronte, ki jo vse delavstvo želi in pozdravlja. Naše klevetnike bomo puščali ob strani, ker se neresnost in demagogija sama ubijata.

Glasovi naših prijateljev.

Iz Celja. Oglasil se je dopisnik A. L. iz Celja ter kritizira naš članek »O konsolidaciji dela«. Na to odgovarjamo, ker zahteva podpis: Ne gre za osebe, gre za stvar, in kdor o stvari ne zna govoriti, blati osebe, laže o njih in jih krivoma denuncira. In tako metodo smatramo mi za nepošteno.

Moje mnenje. V četrtek se je v »Napreju« s. Karlo Kocjančič nekoliko zaletel v »Zarjo«, češ, da ga je »Zarja« napadla kot plačanca zaradi njegovih člankov. Zarja tega ni storila, pač pa je hotela dokazati, da »za lase privlečeno« mnenje ne more biti vedno pravo. Mnenje je treba podkrepiti z dokazi, z dejstvi, dokler se pa to ali ono mnenje naslana samo na duševno uboštvo drugih, ki se zreali v vsem dejanju in nehanju, pa vendar ne moremo trditi, da je mnenje utemeljeno in pravo. Pika.

Trbovlje. V predzadnji številki »Zarje« pišete, da je »Zagreber-Tagblatt« pisal, da je brezmiselnost trboveljskim rudarjem ob vsaki naraščajoči draginji povišavati plače, ker na svojih posestvih sami pridelamo dovolj živeža. In Vi nas vprašujete, če imamo res posestva. Na to Vam hočemo odgovoriti, da je resnica. Vsi smo posestniki in imamo svojo zemljo. Le poslušajte: Po večini smo kmetijski sinovi, to se pravi sinovi bajtarjev. Če sta pri eni taki bajti dva ali več sinov, ostane eden doma, ki prevzame bajto, drugi grejo pa v rudnik, — ter čeprav so v rudniku, ostanejo še vedno doma posestniki, namreč vsaj toliko, da smejo v bratovem hlevu ležati, če ni bajta predaleč od rudnika. Pa tudi drugače imamo svojo zemljo. In to je, kadar nas Trboveljska družba do mozga izžeme, pride mo na svojo zemljo na — pokopališče; tam je naša posest! Toliko v odgovor! S sodružnim pozdravom — več rudarjev iz Trbovelj.

Izdajatelj in odgovorni urednik dr. L. Perič. Lastnik Konzorcij »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnik naasl. v Ljubljani.

Gospodinje!

Ali zahtevate pri trgovcu **testenine**

„Pekatete“?

So najboljši in najodličnejši izdelek te vrste; zato jih zahtevajte povsod.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zadružna centrala za manufakturo en gros en detail.

!! Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki! !!

Skladišče v „Kreslji“, Lingarjeva ulica 1. — Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5. — Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11. — **Upoštevajte pri nakupih!**

Najboljše in najvarnejše
naložite svoje prihranke v

!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!

Hranilnem oddelku Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obrestuje hranilne vloge po
vloge proti 1/2 l. odpovedi po

5 1/2 %
6 %

brez odbitka rentnega in invalidnega davka

Poštni predal št. 13.
Telef. Int. št. 178.

Pošt. ček. rač. št. 10.532.
Brzj. nasl. „Kodes“ Ljubljana

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v **centrali** v Ljubljani ali pa v **podružnicah**: Celje, Štore, Rogatec, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Borovnica, Gorje, Koroška Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kranjska gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, Št. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Hranilni kapital K 5.000.000. Vlagajmo prihranke v lastno hranilnico!